

L'ICTA lidera una recerca europea sobre mediambient i pau

03/2010 - Medi ambient i Conservació. El projecte europeu de recerca CLICO -Canvi Climàtic, Conflictes Hídrics i Seguretat Humana- per estudiar les dimensions socials del canvi climàtic s'ha posat en marxa amb unes jornades que han tingut lloc a Bellaterra. Investigadors de catorze institucions de recerca, liderats per l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA) de la UAB, analitzaran durant els propers tres anys com els fenòmens hidroclimàtics -sequera, inundacions i augment del nivell del mar- intensifiquen les tensions socials i els conflictes en onze regions de la Mediterrània, del Magrib, de l'Orient Mitjà i del Sahel, i proposaran actuacions concretes per garantir la seguretat de la població i la pau a cada zona.

La velocitat a la que s'estan produint els canvis en el clima a tot el planeta no té precedents en la història de la civilització i suposa una amenaça per a la seguretat humana, sobretot en les regions més exposades a la sequera, les inundacions o l'augment del nivell de mar, fenòmens que provoquen o agreugen els conflictes violents i desastres humanitaris com la fam i les onades de refugiats climàtics.

La Unió Europea (UE) ha mostrat ja la seva preocupació per les conseqüències socials i polítiques dels conflictes hídrics derivats del canvi climàtic, tant pels que es poden produir en països membres -entre pobles i ciutats d'un mateix país- com pels que es puguin donar entre Estats en àrees pròximes, com pot ser l'Orient Mitjà. Per trobar-hi solucions ha nascut el projecte CLICO, finançat per la UE en el marc del 7è Programa Marc de Projectes de Recerca. Amb un pressupost de 3,8 milions d'euros, tindrà una durada de tres anys. És l'únic projecte europeu de recerca de l'àmbit de les ciències socials i humanes coordinat per una universitat i un institut de recerca espanyols.

Es tracta d'una iniciativa en què participaran catorze institucions d'Europa, Nord d'Àfrica, l'Orient Mitjà i el Sahel i que mobilitzarà alguns dels millors investigadors del món en l'estudi dels recursos hídrics, la vulnerabilitat de les poblacions, la seguretat humana i la pau.

El projecte CLICO pretén omplir el buit que hi ha actualment pel que fa a estudis sobre les relacions de causa-efecte entre el canvi climàtic, la hidrologia, el conflicte social i la seguretat de les poblacions afectades, elaborant una anàlisi estadística exhaustiva -la primera d'aquestes característiques- de les variables climàtiques, hidrològiques i socioeconòmiques de cada regió. La recerca estudiarà especialment l'impacte del canvi climàtic en els medis de subsistència de la població més vulnerable i aportarà una mirada crítica sobre el paper que juguen les institucions públiques en la seva protecció.

Els resultats del projecte seran sintetitzats en un document final que proposarà solucions per millorar la seguretat de les poblacions en les regions estudiades i noves idees sobre les polítiques públiques i les institucions necessàries per promoure la pau i la seguretat humana sota condicions hidro-climàtiques canviants. El projecte contempla tres reunions de treball a Egipte, els territoris palestins i Etiòpia i la creació d'un centre de formació sobre canvi climàtic i seguretat humana per a estudiants graduats i postgraduats.

Els onze casos d'estudi

- **L'illa de Xipre.**- La mitjana de precipitació ha caigut més del 20% en les últimes quatre dècades. L'estiu de 2008 va importar aigua de bucs cisterna des de Grècia.
- **La biosfera Andalusia-Marroc.**- La sequera porta a una intensa competició per l'aigua entre l'agricultura, les ciutats, el turisme i els ecosistemes als dos costats de l'Estret de Gibraltar. L'onada d'immigració del Nord d'Àfrica està relacionada amb el declivi dels ingressos agrícoles.
- **Conca del Sarno, Itàlia.**- L'any 1998, el riu Sarno es va desbordar i va causar la inundació més desastrosa registrada mai a Itàlia. Hi van morir 155 persones i els danys es van quantificar en més de 500 milions d'euros.
- **Níger.**- L'any 2005, les condicions de sequera a Níger van provocar una reducció de 224.000 tones de cultius, afectant aproximadament 3,5 milions de persones en 3,755 poblacions, particularment en la regió de Tillabéri.
- **Alexandria, Egipte.**- Un increment de 0,5 metres del nivell del mar podria inundar el 30% de la ciutat d'Alexandria, causant el desplaçament d'almenys 1,5 milions de persones, la pèrdua de 195.000 llocs de treball i danys valorats en 30 bilions de dòlars en terres i propietats.
- **Sudan.**- Les sequeres, les inundacions i la desertificació agreugen els conflictes i contribueixen a fer de Darfur una de les crisis humanitàries més grans dels nostres temps.
- **Conca del Seyhan, Turquia.**- Es calcula que l'any 2070 les temperatures de la conca del riu Seyhan es poden incrementar en més de 3.5°C i les pluges es poden reduir en un 35%, la qual cosa amenaça els medis de subsistència dels milers de treballadors estacionals que migren a la regió durant l'estació de major productivitat agrícola.
- **Conca del Jordà, Israel-Palestina-Jordània.**- L'any 2008 la conca del riu Jordà va patir el cinquè any consecutiu de sequera; molts ciutadans palestins han de sobreviure varies hores diàries sense aigua.
- **Desert del Sinai, Egipte.**- Les pluges en aquesta regió s'han reduït entre un 20 i un 50% en els últims 30 anys. La sequera i les sobtades inundacions amenacen les formes de vida de les tribus beduïnes locals.
- **Conca del Nil, Etiòpia-Egipte-Sudan.**- Les inundacions del riu Nil de l'any 2006 van causar la mort de 600 persones, més de 35.000 persones van quedar sense llar i hi va haver més de 118.000 afectats. A Sudan, unes 3.000 cases van ser destruïdes.
- **Conca baixa de l'Ebre, Espanya.**- Un dels ecosistemes més amenaçats pel canvi climàtic d'Espanya. L'augment del nivell del mar causa l'entrada d'aigua salada i inundacions que amenacen els medis de vida de la població.

Institucions participants

- ICTA, Universitat Autònoma de Barcelona, Espanya (coordinador del projecte) (www.icta.uab.es & www.eco2bcn.es)
- United Nations University. Institute for Environment and Human Security, Bonn, Alemanya
- Tyndall Centre for Climate Change Research, University of East Anglia, Regne Unit
- ECOLOGIC GmbH Institut für Internationale und Europäische Umweltpolitik, Alemanya
- Centre for the Study of Civil War (CSCW), International Peace Research Institute, Oslo (PRIO), Noruega
- Department of Geography, The Hebrew University of Jerusalem, Israel
- Suez Canal University, Egipte
- Swiss Federal Institute of Technology, Zurich, (Suïssa)
- The Cyprus Institute, Republic of Cyprus
- School of Global Studies, University of Sussex, Regne Unit.
- Palestinian Hydrology Group For Water And Environmental Resources Development
- Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CSIC-UAB), Barcelona, Espanya
- Israeli-Palestinian Science Organization, Brussel·les, Bèlgica
- Addis Ababa University, Etiòpia

Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals